

MŰHELY

Nagy Gizella

Köszöntő a Berde-serleggel a 2012. évi főtanácsi ülés közepén*

Főtisztelendő Püspök Úr, Főtanácsi Tagok, kedves Vendégek!

Önökhöz szólni nagy megtiszteltetés számomra. Ha jól számolok, 1899 óta én vagyok az ötödik nő, akit az a megtiszteltetés ért, hogy köszöntőt mondjon a Berde-serleggel.

Berde Mózesről sokat hallottam, de a Berde-serleggel mondott köszöntőről keveset tudtam. Ezért minden köszöntőt végigolvastam, amihez hozzájutottam. Az unitárius egyház jótévő fejedelmének a méltatása mellett a legtöbb köszöntőben benne van a panasz, a fájdalom, de benne van az élni akarás, az egyházféltség és az összefogásra való biztatás is.

Önök most joggal teszik fel a kérdést, hogy vajon miért jutott nekem ez a megtisztelő feladat, hiszen nem vagyok főtanácsi tag. De tagja vagyok annak az egyháznak, amelynek férfitagjai mindig nagy elismeréssel szólnak az asszonyok meghatározó szerepéről a családban, egyházban, társadalomban egyaránt. Én most elsősorban azokat az asszonyokat szeretném képviselni, akik megpróbálják szebbé tenni az egyházi életet, akik soha nem fáradtak, ha asztalt kell teríteni, és mindig ott vannak, ahol két szorgos kéz munkájára szükség van.

Szólni kívánok annak a nemzetközi nőszervezetnek a nevében is, amelyik nélkül nem jött volna létre – az erdélyi unitárius asszonyok életében először – az a nagyméretű találkozó, amelyre 12 ország képviselőjében idejött a világ, hogy az unitarizmus szülőhazájában találkozzon velünk. Ez a találkozó több héten át az unitáriusok felé fordította a média figyelmét, nemcsak itt Erdélyben, hanem a határokon túl is. Asszonyainknak sikerült kilépniük az álmok világából. A talál-

* Elhangzott Kolozsváron, 2012. november 24-én.

kozón megfogalmazott közösségépítő tervek összefogásra ösztönöztek, és a munka nemcsak elkezdődött, hanem folytatódik is.

Ha visszamegyek kicsit a történelemben, felteszem a kérdést, hogy 1815 decemberében Berde Mózes édesanyja vajon miről álmodott, amikor egyetlen kicsi fiát a karjaiba vette? Akkor még nem sejthette, hogy az ő legféltettebb kincsét, azt a parányi emberkét egyszer népe szabadságáért halálra ítélik. Ezt az ítéletet megváltoztatták ugyan, de csak három hónapi siralomház után tudatták vele. Négyévi várbörtön következett, de ifjúkori álmát ez sem törte meg. A nagy elhatározás, hogy életét a közjó szolgálatába állítja, csak megerősödött. Tudásával nemcsak egyházat szolgáltá eredményesen, hanem székely népének felemelkedését, jogtalanul elvett javainak visszaszolgáltatását is. Azért élt, hogy másoknak adjon.

„Egész életemben, úgyszólván gyermekségem óta, egy szent célért küzdöttem, sokszor gúny és nevetség tárgya voltam, rongyosan jártam, magamtól minden élvezetet megvontam, csak hogy az élembe tűzött nagy célt megközelítsem; meg akartam mutatni, hogy szegény legény is hasznára lehet a társadalomnak, az emberiségnek, nemzetének erős akarattal.”

Erős akarata volt a motorja annak a sajátos életvitelnek, aminek a rendjét és szabályait saját maga alakította azért, hogy élete nagy álma ne csak beszéd, hanem valóság legyen.

Isten szabad világot teremtett, de jól meghatározott belső rendre építette. A teremtés célja és a teremtett szerepe közötti harmónia volt az ősi rend megtartó ereje. Az emberi test harmóniáját is a rend, a szabályok tartják életben. A szívem nem teljesítheti kötelességét, ha nem biztosítom a neki kijáró jogokat. Megbetegszik és meghal. Engem, a lelkész társát a szívem hangja hívott ebbe az egyházba. Nem kellett vezekelnem azért, mert megváltoztattam vallási identitásomat. Időt kaptam, és ezért nem is kellett kényszerítsen senki, meg voltam győződve, hogy ez az én szabadon választott vallásom.

Szabad egyházat örököltünk, de a szabadságnak is megvannak a szabályai.

Meg vagyok győződve, hogy egyházi törvényeink nem azért születtek, hogy kényszerzubbonyként szolgáljanak, hanem az egyház belső harmóniáját hivatottak megtartani azért, hogy a szervek ne betegedjenek meg, és hogy az egész ne hulljon haldokló darabokra.

Berde Mózes azt mondta: *„Én csak embert akartam nevelni, mert ebből idővel kitelik az úr is.”* Minden anyának ez a nagy álma, gyermekéből teljes értékű embert nevelni, és talán ez életünk legnagyobb kihívása.

Meg vagyok győződve, hogy mi itt, most mindannyian tudjuk és értékeljük Berde Mózes nemes törekvését és egyházmentő céljának jelentőségét. Vajon hol

tartana ma unitárius egyházunk az ő adománya nélkül? Vajon hány diáknak vált volna lehetetlenné a továbbtanulás az ő életfilozófiája nélkül, miszerint: „*A vagyon arra való, hogy birtokosa általa független lehessen s a fölöslegből jót tehessen.*”

Meggyőződésem, hogy mi mindannyian magunkénak tekintjük ezt a kijelentést, és van a mi zsebünkben is egy Berde-cipónyi fölösleg. Nem több, csak egy cipó ára, hogy juttassunk belőle azoknak, akiknek sokkal kevesebb van, mint nekünk, és azoknak, akik ott próbálnak megmaradni unitáriusnak, ahol még a nyelvünk is szálla a másik szemében, nemhogy a vallásunk.

Berde Mózes 1888-ban írta meg utolsó végrendeletét, ami az első kettő elhatározását erősítette meg, miszerint vagyonát egyházának adományozza. Nem magának és nem is azért gyűjtött, hogy öregségében valaki majd elgondozza érte. Ma már mindenki igyekszik úgy áldozni a közjóért, hogy abból neki is haszna legyen, vagy legalább megtérüljön, amit beruházott.

Én tudom, hogy akik itt vannak, mind ismerik az unitárius egyház 444 éves történelmét, és tudom, hogy mindannyiunk feltett szándéka tenni azért, hogy egyházunk ne a személyi ellentétek melegágya legyen, hanem a bátor kiállás egyháza maradjon.

Mivel a hit Isten ajándéka, hiszem, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság törvénye, amelyet Dávid Ferenc örökül hagyott ránk, segít szabad választás által jó döntést hozni, és senki sem érzi kényszerítve magát vallása elhagyására azért, mert párját szíve legtisztább érzései alapján választotta ki.

Tizenkét évvel a 20. századforduló előtt Berde Mózes olyan nemes cselekedetre szánta magát, amit nem szabad soha elfelejteni. Most, 12 évvel a huszonegyedik századforduló után, 2012-ben szánjuk magunkat mi is hagyományteremtő, nemes cselekedetre, és ne sajnáljuk felajánlani az egy cipó árát minden alkalommal, amikor a Berde-serleggel pohárköszöntőt mondanak. Hiszem, hogy megsokszorozódik, és nem leszünk szegényebbek általa.

Ilyen gondolatokkal emelem a Berde-serleget, az emlékezés, a tiszteletadás és a cselekvés poharát unitárius egyházunk és népünk minden tagjára, és kívánom, hogy Isten adjon nekünk kellő bölcsességet és erőt, hogy életünket a türelem, az elfogadás, a megértés, a jó szándék és a szeretet töltsse ki.